

6
EXCELENTI

ER VDITIONE ET PIETA
te prædito Burcardo Mithobio Medici
cinæ Doctori Adfiri suo charissimo
gratiam & pacem per Christum,
Antonius Coruinus optat.

RECTE THALES MILESIVS IN-
terrogatus, quantum distaret a mendatio ueri-
tas, respondit, quantum oculi ab auribus.
Quam multa enim, bone Deus, pro ueris iam uulgo
dicuntur, quæ & uanissima & prorsus a ueritate ali-
ena sunt? Quam nullus est mendatorum finis? Et
præstaret profecto iuxta huius Thaletis Apophtheg-
ma, non prius uulgi rumcribus fidem habere, quam ea,
quæ passim sparguntur, oculis conueremur. Conficta
per hosce dies fama est, in eam Hestia partem, quæ a
Cattis nomen habet, subitam hostium incurfionem, qui
omnia populentur, factam. Brenam obsidione cinctam,
& Mindam breui obsidendam esse, & alia pleraq;
quæ falsissima esse res ipsa arguit. Hæc dum mecum
reputo, non possum non respicere ad illud, quod Chri-
stus Matth. 24. inquit, Audituri estis prælia & ru-
mores preliorum. Videte ne turbemini. Oportet enim
hæc fieri, sed non dum finis. Esto sane, sint hæc de ijs,
quæ excidium Hierosolymitanum præcedere debebant,

dicta. Quis autem nescit, extremum illum aduentus
Christi diem cōsimilia mala præcessura? Quam enim
mendaciorum ubiq; iam sunt plena omnia, tamen illud
vero uerius est, Papistas si quod constare contra Lute-
ranos bellum, coq; ipso uel deuastare Ecclesias nostras
in uniuersum, uel saltem remorari Euangelij cursum
possent, nullis laboribus, nullis sumptibus, nullis pe-
riculis paratos esse. Et natura ita sunt sanguinarij,
Psalmodiographo teste ubi inquit, ueloces pedes eorum
ad effundendum sanguinem &c. ut conuiescere, nisi
nostrum aliquando sanguinem hauriant, prorsus non
possint. Conscripti etiam equites ac pedites, qui huc
illuc uagantur, metum ac, formidinem multis inuerti-
unt, ut plene uereantur, certum bellum hoc astat
tempore, utcumq; dimidiata abierit, Germaniam ha-
bituram. Ego igitur cum sciam periculosissima hæc
esse tempora, coq; Christianum in omnem fortunam pa-
ratus esse oportere, Dialogum hæc de re lusi, quem
tibi nuncupatum (siquidem coram iam tecum loqui
non possum) ad te mitto, orans ut quicquid id est ope-
re boni consulas, & mecum contra omnes Satane in-
sultus forti animo sis. Horrenda est ubiq; rerum facies
fateor. Sed si Christus, id quod spero, sue ecclesie &
suo negotio dexter ac propitius adesse dignabitur, iam
nihil tam horrendum est, quod uictrix ueritas & bona
conscientia non fortiter superatura sint. Bene mi Bur-
sarue Vale & me ama. Salutat te M. Valtherus Ho-
ker Paroehus noster ualde amanter. Ex Pattena
senio altero post Iouinus Baptiste, &c. 44.

SCARABEVS. CORVINVS.

VID RIDES COR-
uine? qui familiariter a
deo amicos aduenientes
excipere soles? Cur non
dexteram aduenienti tuo
more porrigis? CORVI-
NVS. En porrigo. SCA-
RABEVS. Recte, Quid uero solius ri-
des in tanto totius Germanicæ dittonis tu-
multu? Profecto enim risus iste tuus pla-
ne est *ελαως μεγαλοκως*, quemadmodum pro-
uero dicitur. CORVI. Idem rideo
quod ridere Democritus solebat. SCA-
RA. Atqui is, quicquid usq; agebatur,
ridebat, CORVI. Idem mihi quoq; iam
usu uenit, praesertim uulgi stulticiam &
formidinem intuenti. Vulgi autem & imo-
corum etiam, qui cum inter pocula alias
plane sint formidabiles, ij nunc ad unum
imminentis belli nuncium ueluti conta-
bescunt. SCARA. Formido certe mul-
torum animos non abs re occupauit. Et
quis sibi a bello, quod semel omnia secum
mala trahit, non metuat? CORVI. Bels-
li incommoda, quæ fere maxima esse so-
A 3 lent,

lent, metuimus. Iratum propter peccata nostra deum non metuimus. Quotus quisque enim est, qui in his rerum turbis de resipiscencia cogitet? hoc enim precipuum hic esse oportuit. SCARABE. Fateor peccata nostra, utrinque horum tumultuum causam esse ipsissimam, nostris qui ab Euangelij stant partibus, in gratitudinis uitio plus æquo laborantibus, aduersarijs autem de suscepta semel tyrannide nihil prorsus remittentibus. Ceterum ego officio meo hac in re non desum, populum indefinenter ad purioris uitæ studium inuitans et alliciens. CORVI. Istuc laudo. Et plane officij tui ratio hoc ipsum exigit. Nam eos qui in hosce tumultus solum, et non in ipsas tumultuum causas desigunt oculos, ueluti de resipiscencia a pristinis uitæ sordibus uel nihil uel parum sollicitos, merito ridemus. SCARA. Atqui huiusmodi peruersitas, lachrymas magis quam risum merebatur, id quod Christi exemplum, Hierosolymam inuentis & futuram illius euersionem præuidentis, serio admodum nos docuit. CORVI, Non reclamo. Sed interim memineris, risus quoddam esse genus,

quod etiam in eos, qui aut ira aut molestia discrutientur, cadat: quale est illud quod γέλωτα ααεδώνιον prouerbiali figuram uocant. Et ego ista uulgi peruersam formidinem ita rideo, præsertim cum metus causas agnoscat nullas, ut mihi sic ridendo ipse etiam sim molestus. SCAR. Quid uelis iam nunc intelligo. Cum enim utrinque peccetur, resipiscencia etiam utrinque opus esse, quod hac fere ratione Deus iratus placetur, existimas. Ego tamen quoddam inter nostra & aduersariorum peccata discrimen esse iudico. CORVI. Quid nisi? Aduersarij efferata quadam malitia peccant, illucescentem orbi ueritatem cum auersantes tum impugnantes. Nostri uero imbecillitate quadam peccant, non tam diligenter ad Euangelicæ doctrinæ præscriptum, quæ res ipsa poscebat, uitam instituentes, quibus tamen indefinenter resipiscentiæ uia ac ratio ostenduntur, ne quis hic ignorantiam prætexere merito possit. Quam quid uetat, quo minus, quid quæ in parte desideretur, inter nos conferamus? SCA. Nihil omnino. Et mihi huiusmodi collatio prorsus molesta futura non est. COR

VI. In nostris præsertim ijs qui ad rerū gu-
bernacula sedent, semper desiderauimus,
quod scis, accuratius promouendæ, semel
receptæ religionis studium. Negligunt
enim alio quousq; & uerbū ipsum, quod
uel in primis audiri, & nocturna & diur-
na manu uersari debebat, & ipsos etiam
uerbi ministros, quos me hercle sordidi-
us tractant, atq; unq; apud Papistas tra-
ctari sunt. Quod si etiam principes hic re-
cta & honesta iusserint, tamen officiariorum
ea fere est cum malignitas tum im-
pietas, ut neq; religionis neq; pastorum
neq; ecclesiarum ulla cura tangantur.
SCARA. Veriora hæc sunt quam ut ne-
gari possint. Interim tamen hæc accusatio
in omnes ex æquo non competit. COR-
VI. Neq; ego omnes ex æquo accuso, sed
tantum hæc in re culpabiles. Huc adde,
nimia subditorum grauamina, aleam,
luxum, auaritiæ malum, comestationes
& computationes assiduas, uenationes,
& fastum, cui omnes fere principum au-
læ obnoxie sunt, intollerabilem. Reli-
qua raceo SCARA. Iterum in genere
eos accusas, opinor, qui se huiusmodi ui-
tjs, non habita Christianæ conuersationis
ratio

ratione, contaminant. COR VI. Et quis
immerentes inculcare queat. De nobili-
bus autem nostris æque iusta accusatio
instituitur. Hi enim usque adeo sunt Eu-
angelici, ut totum uel septennium uel
octennium, a sacri corporis & sanguinis
Christi communionem, abstinere audeant,
auaritiæ, feritati, luxui, crapula, alca, scor-
tationi & rapinis ita dediti, ut Deum esse
ne cogitent quidem, id quod iterum de
bonis haud quaq; dictum uolo. SCARA.
Nobilitatis apud ueteres longe alia fuit
ratio. Apud ueteres enim uirtute para-
batur, non sanguinis iure constabat.
Hinc Iphicrates Harmodio cuidam, ge-
neris probrum per conuiuium obijctien-
ti respondens, meum inquit, genus a me
habet originem. Tuum uero in te desit.
Nunc ut quisq; ad uitia præsertim crude-
litatem est propensior, tanto habetur apud
uulgum nobilior. COR VI. In ciui-
tatibus æque præcipites feruntur in uitia.
a. Religionis & uerbi amorem iactat, ad
neglectum, & contemptum talium rerum
propensissimi. Obedientiam erga magi-
stratum prædicari audiunt, quam eate-
nus tamen quatenus ipsis conducibile est.

præstant. Quid dicam de corruptissimis
ciuitum moribus? Quamquam hac in re alia
allam fere uincit. Et ut quæque est ad uolup
tates & luxum instructior, tanto in omnis
generis uitia ruit facilius. SCARA. Nihil
acos intra muros peccatur & extra. Et
quod nusquam non fit, boni istis malis, & ma
li bonis admixti sunt. CORVI. Scio. In
terim istos laudare laud possum, qui
cum Euangelij doctrinam re ipsa pror
sus non curent, tamen sub hac umbra
delitescunt, fere ad rerum gubernacu
la, plebeis stipati praesidijs, sese ingerunt.
Atque hoc hominum genus ita rerum
postea potitur, ut sub libertatis praetextu
quiduis & audeat & designet. SCARA.
Atqui his uitijs, in plerisque ciuitatibus
obnoxij plerisque esse possunt, sed non in
omnibus hoc ipso laboratur. Neque tu,
qui ciuitatibus semper fuisi addictissim
us, in ea es, opinor, sententia, ut quod
in malos tantum competit, id de omnibus
in genere intelligi uelis. CORVI. Nihil
minus. De ijs enim tantum mihi sermo
est, quicum mali sint, tamen uitijs suis
Euangelij doctrinam praetexunt. SCARA.
Ceterum quot uitijs rusticorum
uul

uulgi obnoxium est? Aut nulla hic
opus est querimonia? CORVI. Sæpe
me hoc hominum genus ad commiserationem,
considerantem quot & quantis
grauaminibus prematur, commouit. Et
perfecto passim in hoc ordine sunt, qui
commiserationem huiusmodi, partim
propter probitatem partim propter pau
pertatem, merentur. Sed interim bona
pars sic adfecta est, ut neque Deum time
at, neque homines reueretur, sed iumen
torum instar, uitam quantumuis mise
rabilem transigant, quibus quicquid in
concionibus dicitur, lapidibus & truncis
dicitur. Taceo hic concionatores, qui &
doctrina & uitæ sanctimonia alijs præire
debebant. Nos inquam, qui pro ueris doctori
bus & gubernatoribus ecclesiarum ha
bemur. Quot enim, bone deus, & quan
tis interdum laboramus uel uitijs uel ad
fectibus? uel unus Coruinus, quantum in
homine imbecillitatis testis esse potest?
Neque enim culpam in alios reiiciendo, ip
si mihi parsurus sum. SCARA. Quod
ad doctrinam adinet, spero suum quemque
offitium diligenter facturum, adeoque
paucos esse, qui culpam hic mercantur.

Quandꝫ negare non possum, homines esse nos, eorꝫ humanum quiddam interdum pati. Nemo enim sine uitijꝫ nascitur. Et optimus ille est, qui minimis urgetur. COR. Imo in ipsis etiam interdū contionibus adfectibus nimium indulgētes, peccamus. Plerosqꝫ enim reperias, qui rum se offitio egregie functos putant, si strenue in absentes principes, Papam, Cardinales, Episcopos, Sacrifices, Monachos & Nonnas uociferentur, cum concreditꝫ nobis ecclesiæ iam pridē Antichristum cum suis creaturis nosse didicerint, & iam nunc solidam & psam doctrinam e suggestu expectent. Huc adde quorundam audacem inscitiam qui statim post Theologiae studium uix primoribus labris degustatum, noxias opiniones concipiunt, quas ira etiam inculcant & retinent, ut etiam admoniti redire in uiam dedignantur, e quorum numero is fuit, qui a Tobia iunioris, sponsam non nisi tertio die cognoscentis, exemplo, præceptum desumpsit, quo omnes Christianos sponsos ne intra tres dies sponsas contingant, teneri docebat. SCA. Atqui scire hunc oportuit, ubi manifestum uerbum desit,

ibi

ibi exempla probare nihil, etiam si interim publice honestatis ratio ubiqꝫ habenda sit. COR. Laudo. Huc iam nunc adde uitæ aliquot & eōuersationis uitia. Plariqꝫ tam sunt ad rem intenti, ut etiam in auaritiæ uicium incidant. Atqꝫ hi, quantumuis splendido salario usque adeo non sunt contenti, ut plane sint quod proverbio dicitur, dolia inexplabilia. Plariqꝫ neglectis libris ad alios labores se adire faciunt, Plariqꝫ genio nimium indulgent. Plariqꝫ in cōtionibus popularē auram uenant, defixis in Persianū illud oculis, Pulchrum est monstrari digitis & dici hic est, Plariqꝫ falsos fratres agunt, ita Euangeliū predicantes, ut interim omnes bonos, confictis falso criminibus, insectent. Quandꝫ quo me rapit orationis impetus? Breuiter dici poterat, humanæ imbecillitatis & uictorum plena apud nos esse omnia. SCARA. Quid igitur factu opus est? Neqꝫ enim resipiscentibus ad gratiam & bonitatē domini aditus, occludetur. COR VI. Recte. Principes nostri, quatenus culpabiles sunt, agant pœnitentiā. Nobilitas incipiat esse quod audit. Ciuitates libertate ita utantur, ut & Christiani interim sint, & obe

& obedientiam, quatenus hanc ipsam debent suis magistratibus, non denegent. Rusticana gens abiecta feritate, militarem Christianam & obedientiam induat. Concionatores non tam doctrinae puritate, quam uitae innocentia commissis fidei suae ouibus praecant. Breuiter. Quotquot Christum & illius doctrinam iactamus, confiteamur ex animo & libere, quicquid hactenus uel per imbecillitatem uel per negligentiam uel per delictum est, dicentes, Peccauimus, iniquitatem fecimus, impie egimus, & recessimus & declinauimus a mandatis tuis ac iudicijs. Non obediuimus seruis tuis Prophetis, qui locuti sunt in nomine tuo regibus nostris, Principibus nostris, Patribus nostris, omnique populo terrae. Tibi domine iustitia, nobis autem confusio faciei &c. Atque huiusmodi confessionem ardens postea oratio subsequatur, ita ut indefinenter communibus uotis, communibus suspirijs, ad Deum Christo mediatore adhibito, clamemus ac uociferemur in haec uerba, Parce domine parce populo tuo, & ne des hereditatem tuam in opprobrium
ut do

ut dominentur eis Impiae nationes. Quare dicunt in populis, ubi est Deus eorum? &c. Hac enim in re, si uere & ex animo resipiscentes offitium fecerimus, dubium non est, quin propter gloriam nominis sui & nos exauditurus & contra sanguinarios aduersariorum nostrorum conatus, clementer defensurus sit. Et huiusmodi confessio, cum tam ardenti inuocatione confuncta, plus apud Deum & efficiet & impetrabit, quam si peccata nostra uel extenuantes uel defendentes, de propulsanda & submouenda iniusta ui plus nimio solliciti essemus. Haec enim non omissa, illa autem ante omnia facta oportuit. SCARA. Consilium tuum Coruine uere piuum est, ueluti etiam accusatio tua paulo ante, qua culpabiles tantum non bonos perstringebas, aequae pia fuit. Quod si hac in re & tibi & alijs concionatoribus mos gereret, haud dubie bellici isti metus facile conquiescerent. Imo cum inter saxum iam & sacrum, inter spem & metum haereamus, ignari quid propter peccata nostra de nobis diuina ira statuerit, opus ante omnia huiusmodi resipiscentia & inuocatione est, nisi & in hac uita
infern

infensissimis hostibus nostris obijci, ac
cum uxoribus liberisque miserabiliter truci-
dari, & post hanc uitam æternum dam-
nari uelimus. Resipiscendo & inuocan-
do auertere diuinam a nobis uindictam
possumus. Perdurando in commissis pec-
catis, effugere meritas pœnas haud pos-
sumus. CORVI. Igitur unum hoc su-
per est, ut ex animo pœnitentiam agamus,
& diuinæ bonitatis aures indefinens
tibus precibus, cum pro remissione pec-
catorum nostrorum tum pro mitigatione
ne imminentium pœnarum corporalium,
interellemus. Hac enim ratione & nos
cum Deo patre nostro in gratiam redi-
bimus, & aduersarijs insultandi nobis oc-
casionem omnem præripiemus qui iam
adiutore Satana, in cuius uerba, hoc est,
impiam doctrinam, iurauerunt, toti in
hoc sunt, ut una cum Euangelij & puriore
doctrina funditus nos euertant & e me-
dio in uniuersum auferant. SCARA.
Magna fuit hæctenus apud nos ingrati-
tudo, magna oscitantia, & magna ubique in
præstandis uere bonis operibus cessatio.
Fateor, At contra tanta etiam fuit apud
aduersarios contra uerbum tyrannus; ut
plane

plane spes sit, si nos ex animo resipisca-
mus, & ad receptam Euangelij doctri-
nam uitam ac mores componamus, foeli-
citer contra resipiscences arma neutrius
sumpturos. CORVI. Rem profecto
acu tangis. Si quis enim Papistarum reli-
gionem ac conuersationem penitius in-
trospeciat, iam talis uitiorum Camarina
istic adparebit, quæ Sodomorum etiam
impietatem ac uitæ sordes, longo post se
interuallo, si collatio hic instituat, re-
lictura sit. Et Papatus quid est aliud, atque
omnis impietatis, omnis idololatriæ, om-
nis blasphemix, omnis denique turpitudi-
nis & maliciæ receptaculum? Atque hic
usque adeo pœnitentia nulla ducuntur,
ut Deum etiam ipsum in coelis rideant, tan-
tum abest, ut relictis impijs dogmatibus
ad Euangelij doctrinam accessuri sint.
Quoties etiam optimum Cæsarem, to-
ties ac tam anxie religionis causas agen-
tem, tumultus huius rei gratia exortos
componere molientem, deique instauranda
apud Germanos pace sollicitum, ludifi-
cati sunt? Sed fortassis putant, se & in ter-
ris regnum habituros & postea etiam cœ-
leste imperium obtenturos, qua tamen in

re spes huiusmodi longe omnium uanissi-
ma certo eos frustrabitur. SCAR. Pon-
tifex Romanus istuc haud dubie futu-
rum somniat. Qui ut ipse omnium, quot-
q̄ uiuunt, est & impijssimus & pessimus,
ita sodalitiū principū aliquot, nobilium,
ciuitatum, sacrificulorum, monachorum
& nonnarum habet, quo nihil cōtinet hīc
orbis uel contaminatius uel corruptius.
Impia docent, impia recipiunt, impia cre-
dunt, impia defendunt. Breuiter, propter
impiam doctrinam, impios cultus, deniq̄
propter retinendam totius status sui
impietatem cœlum terræ miscerent, si a
Deo primum, deinde a Cæsare, cuius
animum idem Deus ad moderata ac pa-
cifica consilia clementissime hactenus
flexit, permitterentur. CORVI. Cæsar
optimus talem se hactenus, in conseruan-
da Germaniæ publica tranquillitate, ges-
sit, in piorum gratiam Deo animum illius
huc inclinante, ut culpari non mereatur.
Bona etiā spes animum meum habet,
sore ut perpetuo sui hac in causa similis
maneat, neq̄ unq̄ sanguinaria Papista-
rum consilia sequatur. Sed uides interim,
ut Papistæ iam gestiant & ut subsiliant:
ut in

ut internationē nobis minitent & ut trium-
phum, quasi iam debellatum sit, adornēt.
Pleriq̄ somniant, quem nescio accisis ipso-
rum rebus ad futurum Camillum, qui
iam uictoria signa huc illuc circumferat,
ingentes imo innumerabiles secum copi-
as ducat, & breui totum Papatum, dele-
tis ad internationem Luteranis, instaura-
turus sit. Alij autem qui & cordatiores
inter eos & prudentiores sunt, magnam
quidem spem conceperunt, sore, ut res
ipsorum melius habeant, sed tamen toti-
us Luteranismi, nisi Cæsar omnibus ner-
uis negotium hoc agere incipiat, interi-
tum, polliceri sibi non audent. Atq̄ hinc
ista apud eos oriuntur ante uictoriam en-
comia, Quasi uero ecclesias suas Christus
tueri non possit, etiamsi totus orbis in
illarum perniciem conspiret. SCARA.
Substitit hactenus contra omnes Satanæ
insultus immota ueritas, idq̄ non aliter,
Quam si dura silex aut stet Marpesia cau-
tes. Quare nullus dubito, quin in poste-
rum quoq̄ omnes aduersariorum contra
hanc suscepti conatus, irriti futuri sint.
Idem enim Deus, cuius prouidentia ad
hunc modum propagata est, ad huc uiuit,
eadem potestate atq̄ antea conspicuus.

Fremant interim gentes, meditentur in
ania populi, conferant operas suas reges,
Conueniant & consultant inter se princi-
pes. Solus ille cuius causa hæc propria
est, omnia illorum consilia, omnes cona-
tus, omnes machinationes, modo nos in-
uiam, uti dictum supra est, redeamus re
ipsa quod ore profiteamur præstantes, ita
dissipabit & uentis committet, ut omni-
bus contra suam opinionem certo sint fu-
turi opprobrio & ludibrio. CORVI.
Imo educant (nobis resipiscentibus) etiã
exercitum & copias, Forsan enim uisuri
& re ipsa tum sensuri sunt, quid sit theo-
machian suscipere contra cœli terræq; do-
minum, Nam fere hic fit, quod in Thre-
nis Ieremiæ ca. 5. legitur, Defecit gau-
dium cordis nostri. Versus est in luctum
chorus noster. Cecidit corona capitis no-
stri. Væ nobis quia peccauimus. SCA-
RA. Nihil falleris. Habemus enim ma-
gna & multa huius rei in Biblijs testimo-
nia. Vel unus Syriæ rex Benadab, qui
uniuerso Israeli, ingentibus cum equitum
tum peditum copijs stipatus, exitium mi-
nabatur? quam fœde, quam turpiter, a-
missis uno die centum milibus Syrorum,

in

in fugam actus est? Quam fuit uana con-
tra populum Dei iactabunda Bachidis in-
cursio? Quam fuerunt nihili Holofernis
minæ? Quam cito terror ex tanto exer-
citu ortus conqueiuit? Atq; hæc profecto
propter nos, modo uere Christianos aga-
mus, scripta sunt. COR. Probe. Quod
si etiam aduersarij ueritatis impetum in
nos aliquem fecerint, ut alias sæpe fa-
ctum est, tamen si nos & ex animo resi-
piscamus, & ardentibus uotis domini aux-
ilium indesinenter imploremus, iam im-
petus iste, non aliter atq; puluis a uento
huc illuc proijcitur, subito euanescet. Scio
quid huius per hosce dies in hac nostra
ditione, eum rusticanus iste tumultus
tam subito oriretur ipse & uiderim & ob-
seruarim. Seditionem Satanas, si fortas-
sits remorari receptam Euangelij apud
nos doctrinam, uel ad minus odiosam
reddere posset, moliebatur. Male enim
eum habebat, regnum suum a principe
uidua Elizabetha, quæ uere Delboram
hisce in rebus hactenus egit, tantopere
labefactari. Et quidem principio, cum
concurfus istæ rusticorum tam subito fie-
ret, plane fuit horrenda rerum facies. Cæ-

B 3 terum

cerum Christianissima domina, ad diuini
num auxilium & preces conuersa, quicquid
quid id erat terroris, paruo admodum
equitum & peditum numero adhibito, ita
dispulit, idque intra biduum uel triduum, ut
uix huius tumultus uestigia supersint.
Quis hic non fateatur, sedationem horum
tumultuum, diuinæ bonitati, quam
precibus nostris interpellare non desistimus,
acceptam referri oportere? SCA
RA. Et tamen interim sunt, qui illustris
simam principem horum tumultuum, ut
quæ emissis equitibus rusticos irritarit,
causam faciant. COR VI. Atqui illa hic
extra omnem noxam est. Et malitiosi
prorsus sycophantæ sunt, quotquot de illius
clementia mendacium huiusmodi
committunt. Equidem emissi consiliarij
cum equitibus aliquot sunt. Fateor.
Emissi autem sunt, ad redigendos in ordinem
rebelles & seditionem summis neruis:
id quod improbari potest, molientes, non ad
obedientes irritandos, quemadmodum rumor a
maleuolis falso sparsus est. Atque ad hanc uindictam lento admodum
gradu processit. Totum enim benium orando,
obsecrando, urgendo, minando,

si fortassis ut officium facerent, induci possent, antea consumptum est. qua in re, cum clementia nihil prorsus
promoueretur, tandem inenitabili quadam necessitate ad id remedij per Consiliarios itum est, qui ne ipsi quidem, cum magistratus gladium contra seditiosos & rebelles gesserit, hic culpandi sunt. Quod uero optima & Christianissima princeps, propter exactionem male audit, plane præter illius meritum sit. Et ego hac de re per hosce dies ad amicum quendam scripsi in hæc uerba, Principio quoad ad exactionem attinet, scio & uere dicere possum, optimam principem summa erga miseros subditos commiseratione tangi & adfici, adeoque perpetuo, ut tandem finem aliquem huiusmodi grauaminum hæc de ratio habere possit, in uotis habere. Et si creditores, ut ab urgendo, criminando & minando abstinerent, induci ac perlua deri possent, promptissimo animo & ipsa ab exigendo quietura esset, id quod mihi ex illius ore sæpe auditum est. Quia uero creditores clementiæ illius ita negotium faciunt, debita reposcentes, ut hostilia etiam, nisi creditum æs recipiant, denunciant,

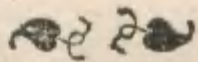
cient, ex actionem & ipsa urgere, nisi ultra
troneum in hanc ditionem bellum accer-
sere uelit, ineuitabili quadam necessitate
cogitur, in quam etiam per praelatos, pri-
mores & ciuitates huius ducatus (maio-
ribus ciuitatibus exceptis) presentibus
tutorum legatis consensum est, ne quis
poret optimam principem auaritia du-
ctam & nulla necessitate coactam hac fa-
cere. Proinde cum certo sciam, clemen-
tia illius culpa tantum alieni aeris consti-
tuta non esse, & autorem huiusmodi debito-
rum in domino defunctum iudicem de-
um habere, luctari cum laruis. ueluti
pro uerbis dicitur, nec licet nec libet Et
forsan optimus princeps, si uiueret, hone-
stam hisce de rebus interrogatus rati-
onem reddere posset. Præterea opti-
mum uiduam incessere hic petulantibus
concionibus, ut quæ summam tan-
tum tutricem & œconomam hisce in
rebus, ad legitimam iunioris principis
ætatem usque, agat, nec possumus iure
nec debemus, præsertim cum non clemen-
tia illius culpa hic, sed ineuitabili neces-
sitate, ueluti supra dictum est, peccetur.
SCARA. Huiusmodi defensionem quæ
perfecto

perfecto pondus habet, multis cogni-
tam esse oportuit. COR VI. Scio multa
alia ab aduersarijs in illius clementi-
am passim confingi & spargi, sed cum
tam crassis, manifestis, impudentibus
mendacijs coniuncta, ut existimem ip-
sum Satanam talium mendaciorum au-
torem esse. Quare etiam idem Deus,
cuius prouidentia & bonitate, & alias
sæpe & in istis nuper exortis turbis cer-
to defensa est, pari eam bonitate in
posterum quoque, contra rumores huius-
modi falsissimos tuebitur. Et ego in com-
memoratione huius exempli hoc tantum
indicare uolui, permittente Deo & au-
tore Sathana multa sæpe pericula ob-
oriri, ingentem metum secum adferentia,
quæ tamen, si nos respiciamus ad deum
pro auxilio confugientes, subito euanes-
cant, & plane in spongiam, ueluti dicitur,
incumbant. SCARA. Quid uero si in
cœlis decretum sit, ut a domo dei iudi-
cium incipiat, & peccata nostra puniri
corporali aliqua pœna debeant. COR
VI. τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐκπέσοι: id quod certo tan-
dem futurum est. Parandus & in hanc
fortunam est animus, diuina uoluntas
B 5 expecto

expectanda, & fidei oculi in Euangeli-
cas promissiones perpetuo defigendi.
Pœnitentibus enim uere, & ad Euan-
gelicam doctrinam uitam componentis
bus, nihil tam subitum aut repentinum
aut inopinatum accidere poterit, quod
absq; noxia consternatione ferre non
queant. An non certam mortem nobis
propositam esse scimus? Et quid refert,
quo quis mortis genere occumbat, mo-
do in Christo & propter Christum oc-
cumbat? Fungamur nos egregie officii
o, nihil addubitantes, quin uerum sit il-
lud Paulinum: Siue uiuimus, siue mor-
rimur, domini sumus. Quid quod huc
nondum uentum est? SCARA. Et
ego spero Papistas, turdi instar malum
sibi ipsis cacaturos, Nisi forte falsum
istud Psalmographi esse existimandū sit,
Dissipa gentes quæ bella uolunt. Certe
nostri nihil æque atq; pacem expetunt,
quam etiam obuijs uinis, quod dicitur,
si detur, excepturi sunt. Quod si ex-
petentibus hæc ipsa denegabitur, age,
fiat uoluntas domini. CORVINVS.
Idem ego dico. Si sic deo enim in cœ-
lis uisum est, quis uoluntati eius re-
sistet?

listet? Sed me alio uocant negotia.
Posthac copiosius hisce de rebus con-
fabulabimur. Proinde uale & ad ar-
dentem ac iugem in ecclesia tua ora-
tionem accingere. Ego ut in reli-
quis huius ducatus ecclesijs
idem fiat uidero. SCARA.
BE VS. Laudabis diligen-
tiam & ipse quoq;
ualebis.

FINIS

HANNOVERAE EX OFFICINA
TYPOGRAPHICA HEN-
ningi Rudeni.

M. D. XLIII.

